

PŘÁTELE JSOU VÍC NEŽ MAJETEK

*Já vám pravím: I nespravedlivým mamonem si můžete získat přátele;
až majetek pomine, budete přijati do věčných příbytků. (L 16:9)*

1. čtení: 1Tm 6:12-19

Hlavní čtení: Lukáš 16:1-13

ÚVOD: PŘÍBĚH O JEDNOM PODVODU

Milí bratři, milé sestry,

začneme úsměvným příběhem. Slavný americký podnikatel Henry Ford se kdysi vypravil do vlasti svých předků, do Irska. Na jeho cestách ho navštívili dva šéfové místní nemocnice a požádali ho o finanční dar. Ford s darem souhlasil. Věnoval nemocnici celkem 5.000 dolarů, což na tu dobu byla vysoká částka. Druhý den si Ford pročítal noviny a málem mu vypadly oči z důlků. V tom místním plátku totiž stálo, že americký lidumil Henry Ford daroval místní nemocnici 50.000 dolarů! Ford okamžitě telefonoval do nemocnice. Ti lidé se mu samozřejmě omluvili. *Je nám to líto, pane. Někde se stala chyba. V článku se objevila jedna nula navíc. Ale pokud budete chtít, my hned druhý den necháme vytisknout omluvnou zprávu, že Henry Ford nám nedaroval 50.000 dolarů, ale jen 5.000 dolarů.* Ford se zamyslel, a nakonec jim přislíbil doplatit 45.000 dolarů, aby zpráva byla pravdivá. Měl ovšem jednu podmínku. Při vstupu do nemocnice museli vystavit ceduli s nápisem: *Byl jsem cizinec a vy jste mě převezli.*

Vedoucí nemocnice zřejmě napálili magnáta Henryho Forda. Obrali ho o významnou částku. Nebo se skutečně jednalo o tiskovou chybu, za kterou nemohli? Pokud ano, napadlo je při té omluvě, že by z Forda mohli dostat podstatně víc? Kdo ví, jak to bylo. Ať tak či onak: Jejich nemocnice, personál, a nakonec i pacienti z toho jistě měli radost. A Forda to jistě moc nebolelo. Vždyť stejnou částku, 50.000 dolarů, posílal každý rok jako dárek k narozeninám Adolfu Hitlerovi.

Dnešní příběh, který Ježíš vypráví především svým učedníkům, se také týká podvodů. Na tom se shodnou všichni čtenáři a vykladači. Ale to je tak asi všechno. Při čtení tohoto podobenství vyvstává mnoho otázek, které často zůstávají nezodpovězené. Tak například: Koho si máme dosadit za hlavní postavy? Kdo je ten nepoctivý správce? Jsou to věřící lidé? Máme se my, křesťané a následovníci Pána Ježíše, nalézt v osobě toho nepoctivého služebníka? A stejně důležitá otázka: Kdo je ten bohatý člověk, v jehož domě správce slouží? Je to Bůh? Je to Ježíš Kristus? Nebo je to obraz jakéhokoli bohatého člověka? A nakonec: Co nám tím vlastně Ježíš chtěl sdělit? K čemu nás chce dovést?

Bratři a sestry, počítám s tím, že s mým dnešním výkladem nemusíte být všichni spokojeni. To je v pořádku. Tím se zařadíme do celého zástupu těch, kteří s těmito Ježíšovými slovy zápasili. A přece vám nechci alibisticky nabídnout dva nebo tři pohledy. Ale jen jeden. Ten, ke kterému jsem dospěl.

I. OKRADENÝ BOHÁČ

Domnívám se, že Pán Ježíš popisuje to, co se ve světě normálně dělo, děje a dít zřejmě bude. Bohatý člověk z Ježíšova podobenství tedy není ani Bůh, ani Ježíš Kristus. Je to prostě člověk, který oplývá obrovským bohatstvím. A jeho správce je člověk, který pro něj pracuje. Tak jako třeba ředitelé velikých firem, nebo účetní menších či větších podniků. Bylo by zvláštní, kdyby ten boháč byl Bůh či Pán Ježíš. Vždyť v Lukášově evangeliu nenarazíme ani na jednu postavu, která by byla bohatá a zároveň by o ní Ježíš mluvil kladně. Evangelista Lukáš klade veliký důraz na to, že veliké bohatství je velice nebezpečné. Bohatí lidé si podle něj sami zavírají vrátka, kterými by mohli vstoupit do Božího království. Ne snad, že by je Bůh sám odepsal. Oni sami se odepisují, když hromadí věci tohoto světa, s kterými by se mohli podělit s ostatními. Ježíšova slova na adresu boháčů jsou ostrá jak břitva. Třeba:

- *Ale běda vám, bohatým, vždyť vám se už potěšení dostalo. (L 6:24)*

Jindy zase rozesmtní bohatého a vznešeného člověka, kterému dává najevo, že jeho majetek je překážkou následování.

- *On se velice zarmoutil, když to slyšel, neboť byl velmi bohatý. (L 18:23)*

A svým učedníkům Ježíš říká:

- *Snáze projde velbloud uchem jehly, než aby bohatý člověk vešel do Božího království. (L 18:25)*

Hned čtyři podobenství v Lukášově evangeliu si berou na paškál právě bohaté lidi. Naposledy slavné a hořké *Podobenství o boháči a Lazarovi. (L 16:19-31)* Proč by se tedy měl za boháčem z dnešního podobenství skrývat Bůh? Nebo Ježíš Kristus? Vždyť Pán Ježíš je zářným příkladem toho, že bohatství se nemá shromažďovat, ale rozdávat potřebným.

Apoštol Pavel to shrnuje krásnými slovy:

- *Znáte přece štědrost našeho Pána Ježíše Krista: byl bohatý, ale pro vás se stal chudým, abyste vy jeho chudobou zbohatli. (2K 8:9)*

A tak ten dnešní příběh raději vnímejme jako příklad z našeho světa. Velice bohatý člověk má sluhu, který ho však okrádá. No, vlastně nevíme, zda ho ten zaměstnanec skutečně šidí. Možná se jedná jen o pomluvu, která se donesla až k uším jeho zaměstnavatele.

- ***Byl jeden bohatý člověk a ten měl správce, kterého obvinili, že špatně hospodaří s jeho majetkem.***

Doslova: *Že rozhazuje jeho majetek. Že hýří penězi svého pána. Byla to pravda? Nebo nebyla? To se z podobenství nedozvíme. Ale co na tom záleží? Důvěra je pošlapána. A účetní končí. Má padáka. Finance, to je citlivá věc. Viděno očima toho bohatého člověka: Copak mohu věřit správci svého majetku, když se o něm šíří také zvěsti? Když za mnou přijde soused s roztrhanými kalhotami, který bude tvrdit, že ho můj pes pokousal, psa také bez mrknutí oka utratím. Účetní má ctít zájmy svého zaměstnavatele. A ne ho okrádat. A i kdyby se jednalo jen o pomluvu, na ulici stojí zástup dalších uchazečů na jeho místo. Proč se tedy obtěžovat s tím, zda se to stalo, či nestalo? Tohoto vyhodím. Dalšího příjmu do svých služeb. Takhle! (Lusknutí prsty.)*

- ² ***Zavolal ho a řekl mu: 'Čeho ses dopustil? Slož účty ze svého správcovství, protože dále nemůžeš být správcem.'***

II. OTŘESENÝ SPRÁVCE

Ovšem ten správce je otřesený. Život se mu obrátil vzhůru nohama. Takhle! (Lusknutí prsty.) Prvotní šok však za chvíli opadne. Tep se vrací do normálu. Dech se zklidní. Začne uvažovat. Vyhazov ho nemine. To je jasné jak facka. Tady skončil. Ovšem co bude dělat dál? Lopatu a krumpáč v rukách dlouho neudrží. Vždyť má ruce jako farář. Na to fyzicky nemá. A žebrat na ulici, tak na to nemá zase psychicky. *Co by mi druzí lidé dali, když vědí, u koho jsem pracoval? Najednou se vynoří „spásná“ myšlenka:*

- ⁴ ***Vím, co udělám, aby mne někde přijali do domu, až budu zbaven správcovství!***

Musí si z vlivných lidí udělat své přátele. A nejlépe takovým způsobem, aby to jeho samého příliš nebolelo.

- ⁵ ***Zavolal si dlužníky svého pána jednoho po druhém a řekl prvnímu: 'Kolik jsi dlužen mému pánovi?' On řekl: 'Sto věder oleje.'*** ⁶ ***Řekl mu: 'Tu je tvůj úpis; rychle sedni a napiš nový na padesát.'*** ⁷ ***Pak řekl druhému: 'A kolik jsi dlužen ty?' Odpověděl: 'Sto měr obilí.'*** ***Řekl mu: 'Tu je tvůj úpis; napiš osmdesát.'***

Ani tady se vykladači neshodnou. Jedni v tom správci tradičně vidí zloděje, který na poslední chvíli zfalšuje dlužní úpisy, čímž opět výrazně poškodí svého zaměstnavatele. V tom příběhu se jedná o obrovské sumy. Prvnímu dlužníkovi pomohl odepsat zhruba 20 hektolitrů oleje, což je sklizeň z asi 70 olivovníků. Druhému dlužníkovi zase odpustil 80 hektolitrů pšenice, na což bylo potřeba 8 hektarů polí. Přepočteno na peníze: Jen těmto dvěma (a my nevíme, zda nesmázl dluhy dalších dlužníků!) odškrtl dohromady zhruba 1000 denárů, což je tříletá mzda jednoho dělníka. To už toho vlastníka muselo trochu bolet.

Jiní vykladači však účetního brání. Tvrdí, že v tehdejší době bylo možné, že těm dlužníkům odpustil jen svou vlastní provizi. Tedy že ochudil jen sebe sama, aby po propuštění našel nové přátele, kteří se o něj postarají. Obě varianty jsou ve hře. Každopádně ten člověk jednal na své triko. Bez souhlasu a vědomí svého pána. Buď ho přímo okradl, nebo minimálně překročil svou vlastní pravomoc.

Proto s překvapením sledujeme reakci toho boháče. Nevynadá mu. Nepošle na něj dvě tři mlátičky. Neudá ho na policii. Nevyhrožuje mu tvrdou odvetou. On ho – světe div se – pochválí!

- ⁸ ***Pán pochválil toho nepoctivého správce, že jednal prozíravě.***

Proč? Určitě ocenil správcovu chytrost, vychytralost, schopnost si poradit, když je v úzkých. Copak my jsme někdy neocenili rozum ostrý jak břitva u lidí, jejichž chování jsme odsuzovali? *Pálí mu to, to se musí nechat, řekneme s uznáním. Ale to, co udělal, se nám nelíbí, ba přímo hnusí.* Chytrý boháč ocenil chytrost svého zaměstnavatele. To si dokážu představit. Třeba ho však pochválil ještě z jednoho důvodu: A sice, že nepoctivý účetní pochopil, jak důležité je mít ve světě přátele. Možná tomu bohatému člověku došlo v tu chvíli to samé. Možná i on došel k prozření: Že odpustit někomu dluh, znamená přijít o peníze, ale zároveň získat přátele. Možná že přemýšlel, co je v životě důležitější: Mít ve stodolách plné sýpky, mít nádoby přetékající olejem, mít pod polštářem hotové jmění, mít mnoho dlužníků, kteří mě nesnášejí? Anebo mít kolem sebe vděčné lidi, kteří mě mají rádi pro mou velkorysost? Ten zoufalý účetní svému zaměstnavateli možná nastavil zrcadlo.

III. A CO TÍM CHTĚL JEŽÍŠ ŘÍCT?

Myslím, že Pán Ježíš míří přesně tímto směrem. *Co si z toho všeho máte vzít vy, moji učedníci? Za prvé: Rozhodně nebudte nepoctivými správci. Nevedu vás k tomu, abyste kohokoli okrádali a připravovali o majetek. To dělají synové světa. Ale synové světla tak nikdy jednat nemají.*

- ***Kdo je věrný v nejmenší věci, je věrný také ve velké; kdo je v nejmenší věci nepoctivý, je nepoctivý i ve velké.***

Učedníci Pána Ježíše mají být věrní a poctiví správci. A to se týká všech oblastí našeho života. Ať už v zaměstnání, nebo v rodině. Ať už jako správci hmotných či duchovních darů, kterými na čas oplýváme.

Za druhé: *Važte si lidí víc než svého majetku.* Ten jednou pomine. Nebo možná nepomine, ale vy pominete. *Peníze budou, my nebudeme.* To je pravdivé rčení. Ovšem kvalitní a dobré vztahy založené na lásce, odpuštění a konkrétní pomoci, ty přece nepominou nikdy.

A do kvalitních vztahů se musí někdy investovat i peníze, je-li to zapotřebí. Dobrým správcem všeho, co mi na čas Bůh svěřil, jsem tehdy, když z toho, co mi svěřil, umím podporovat skutečné přátelství. Lidí kolem mě. Když dokážu svou náklonnost lidem kolem sebe vyjádřit i hmotně. Pokud tomu tak není, v mém životě vítězí sobectví nad láskou k bližním. A také modlářství nad důvěrou Hospodinu. Ano, modlářství! Tak vyhoceně vnímá Ježíš nezdravý vztah k majetku.

- ***Nemůžete sloužit Bohu i majetku.***

Jasně že můžete mít majetek. Ale sloužit máte Bohu. I tím svým majetkem. Bohu, který vás vede ke konkrétní a praktické lásce k lidem kolem vás. Bohu, kterému záleží víc na skutečném přátelství mezi lidmi než na tučných kontech jednotlivců.

Braťři a sestry, mnozí chytrí a vychytralí lidé už dávno pochopili, že je třeba mít dobré známosti na těch správných místech. V tom se podobají tomu nepoctivému správci. Proto tak často z televize slyšíme o lobbistech. Proto tak často zíráme, jak na nejvyšších místech v různých koutech světa ruka ruku myje. Jak se jeden gauner zastává druhého gaunera. Proto tak často čteme o opulentních hostinách, kam lidé přijíždějí v nablýskaných šatech a přepychových autech. Dobré kontakty totiž nepadnou z nebe. Kvůli dobrým kontaktům je třeba hýřit penězi. Dobré kontakty si člověk musí náležitě zaplatit. Tak to chodí ve světě kolem nás. A možná někdy i v tom našem poněkud obyčejnějším světě, když se snažíme někoho obdarovat, aby na nás příště nezapomněl.

Ježíš rozhodně nechválí ani uplácení, ani hýření kvůli dobrým kontaktům. Ježíš nás vede k tomu, abychom mysleli na své blízké, kteří jsou v nouzi, kteří potřebují naši pomoc. Nejen abychom na ně mysleli, ale abychom jim také pomohli. Přičemž ta účinná pomoc nás vždycky něco bude stát. A vždycky nás trochu zabolí.

- ***I nespravedlivým mamonem si můžete získat přátele; až majetek pomine, budete přijati do věčných příbytků.***

Když i nespravedlivě nabitým majetkem si lze získat přátele, pak tím víc i spravedlivě nabitým majetkem. To dělá prozíravý člověk, který chce vstoupit do Božího království. Lidé tohoto světa myslí jen na to, aby se měli dobře tady a teď. My máme být ještě prozíravější. My máme myslet na Boží budoucnost. Na Boží království. Na věčnost.

A nebojte se: Pán Ježíš nám dnes nechce říct, že si máme koupit vstupenku do nebe. Tu vstupenku jsme už dávno dostali. Koupil nám ji Kristus na golgotském kříži. Tak kvůli nám prohýřil svůj vlastní život. Tu vstupenku nám dal zdarma. Jde jen o to, zda věříme, že vstupenka je platná. Pokud ano, pokud důvěřujeme Pánu Ježíši, že nám otevřel dokořán brány Božího království, nebudeme tolik lpět na tom, co tady a teď máme. Ale podle jeho příkladu budeme laskavě pomáhat lidem kolem nás. S vědomím, že nás ta pomoc bude něco stát. A někdy také bolet. Ale má to smysl. Vždyť přátelé jsou víc než majetek. A služba Bohu jakbysmet.

Modleme se: *Pane Ježíši Kriste, nad nikým jsi nikdy nezlomil hůl. Zároveň každého z nás, bohatšího i chudšího, vedeš k tomu, aby se nestaral jen o sebe, ale i své blízké. Aby se nebál následovat tebe a sloužit Bohu i lidem. Aby zápasil se svým strachem o sebe, se svým sobectvím. Jen velice pomalu se proměňujeme do tvé podoby, Pane. Jen velice pomalu duchovně dorůstáme v tebe, Kriste. To přiznáváme. A zároveň čekáme, že nám v tomto zápase budeš nablízku. Amen.*